

N. ΥΓΕΙΑ +ΦΑΡΜΑΚΟ

Κωνσταντίνος Παναγούλιας αναπληρωτής πρόεδρος ΣΦΕΕ

Συνέντευξη

Στον Γιώργο Σακκά
gsakkas@naftemporiki.gr

«Αυτοτροφοδοτούμε τις επενδύσεις μας»

Η υλοποίηση επενδύσεων με στόχο την ανάπτυξη της καινοτομίας και την «εμπνευματοποίηση» αυτές αποτελούν το βασικό μοντέλο για την επανεκκίνηση της οικονομίας. Ο κλάδος των φαρμακευτικών εταιρειών είναι ίσως ο σημαντικότερος τομέας που μπορεί σε αυτά τη βάση να εισφέρει έντονα, παρέχοντας παράλληλα αξιοπρεπή περιθαλψή στην ελληνική κοινωνία.

Ο αναπληρωτής πρόεδρος του ΣΦΕΕ Κωνσταντίνος Παναγούλιας μιλά στην Ειδική Έκδοση «Υγεία και Φάρμακο» για τα βήματα που μπορούν να γίνουν και να φέρουν άμεσα αποτελέσματα.

Το νέο διοικητικό συμβούλιο του ΣΦΕΕ, αναλαμβάνει σε μια αρκετά δύσκολη και κρίσιμη συγκυρία όπου ζητούμενο είναι αφενός να αποκατασταθεί η αξιοπρεπή πρόσβαση των ασθενών στις θεραπευτικές και ειδικά στις καινοτόμες, αφετέρου να κερδηθεί το στοιχείο της ανάπτυξης μέσω της ενίσχυσης του επιχειρηματικού ρόλου των φαρμακευτικών. Με δεδομένο το δικαίωτό σας ρόλο στο δ.σ. του ΣΦΕΕ ως υπευθύνου για θέματα ανάπτυξης, ποιες είναι οι προτεραιότητες που έχετε θέσει όσον αφορά την ανάπτυξη;

Η πριόριος είναι όπως ιδιαίτερα κρίσιμη και χρήζει άμεσων πρωτοβουλιών ώστε να αποκατασταθεί η αξιοπρεπή περιθαλψή για τον Έλληνα ασθενή και επίσης να επιτευχθεί η ουσιαστική επανεκκίνηση της οικονομίας. Οι φαρμακευτικές, έχουμε παρουσιάσει ένα συγκεκριμένο σχέδιο προτάσεων που με σχετικά απλά βήματα μπορεί να φέρει άμεσα αποτελέσματα. Βάσει αυτού του πλαισίου έχουν υφεί και οι προτεραιότητές μας.

Η κρίση δεν πρέπει να παύσει να υπάρχει. Για την υπέρβαση της χρειάζεται να υψώσουμε κρίσιμα συμπεράσματα, χρήσιμα για το μέλλον. Και το κρισιμότερο είναι ότι η ρίζα του ελληνικού κακού βρίσκεται στην από χρόνια οδυνηρή εξαθλίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, μέσα σε ένα διεθνές περιβάλλον ταχέως αλλαγών. Η Ελλάδα, βέβαια, και όχι μόνο η Ελλάδα, πλήττεται από τη μετατόπιση της ανταγωνιστικότητας σε τρίτες χώρες, σε μακρινές πηγές χαμηλού κόστους. Η απάντηση είναι μία: Η επένδυση στην έρευνα, την καινοτομία, την προστιθέμενη αξία.

Καθώς λοιπόν η φαρμακοβιομηχανία διαμορφώνει μια δυναμική οικονομία ανάπτυξης και αλληλεγγύης, αποτελεί την κυριότερη προνοηθείσα για μια ευρωστική, υγιή και αλληλέγγυα κοινωνία. Για εμάς στη φαρμακοβιομηχανία, δύο είναι οι στρατηγικοί άξονες δράσης για την οικονομική αναστατήση: Α. Η έρευνα και ανάπτυξη με στόχευση στην καινοτομία και Β. Η παραγωγή και οι εξαγωγές. Όσον αφορά τον πρώτο άξονα έχουμε ήδη προτείνει την ανάπτυξη πολιτικών διασύνδεσης των ερευνητικών φορέων, των πανεπιστημίων και του ιδιωτικού τομέα, την ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου και την άρση των γραφειοκρατικών εμποδίων ώστε να ενισχυθούν οι επενδύσεις στην κλινική έρευνα. Ο 2ος άξονας επικεντρώνεται στη βελτίωση του πλαισίου φορολογικών κινήτρων για δαπάνες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης, όπως είναι η αύξηση του φορολογικού κινήτρου τουλάχιστον στα προηγούμενα επίπεδα (λ.χ. 50% αντί 30%). Θα ήταν επίσης πολύ θετικό να υπάρξει μειωμένος φορολογικός συντελεστής στα κέρδη από την εκμετάλλευση πανεπιστημίων και συγκεκριμένων καινοτομιών.

Η κυβέρνηση επίσης θα πρέπει να μεριμνά για την έγκριση ειδικού καθεστώτος από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για να συμπληρωθούν οι δαπάνες έρευνας στο νέο Αναπτυξιακό Νόμο. Ένα σημαντικό ζήτημα ακόμη είναι η διασύνδεση των επενδύσεων στην απασχόληση και στη θία πολύ γρήγορα να δοθεί η δυνατότητα απαλλαγών των εταιρειών που επενδύουν από εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Πέρα από τα άμεσα φορολογικά κίνητρα, η Πολιτεία θα πρέπει να απλοποιήσει άμεσα, όπως έχει δεσμευτεί, το θεσμικό

πλαίσιο για κλινικές έρευνες, μια διαδικασία η οποία αφορά και τη διασύνδεση της έρευνας με την παραγωγή. Ένα άλλο σημαντικό προσδοκώμενο πεδίο είναι η εξωστρέφεια των φαρμακευτικών εταιρειών όπου επιδεικνύουν παρά τις δυσκολίες υψηλού επιπέδου επδόσεις. Η Πολιτεία πρέπει να προωθήσει το σχεδιασμό προγραμμάτων εξωστρέφειας και διαχείρισης καινοτομίας, μέσω διευκόλυνσης των σχετικών διαδικασιών. Μια σημαντική δράση είναι η ενεργοποίηση της Ελληνικής Εταιρείας Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου - ENTERPRISE GREECE SA, για την προώθηση των εξαγωγών και η δημιουργία συμβουλευτικών δομών για την παροχή υπηρεσιών μιας στάσης (one-stop-shop) προς τις εξαγωγικές επιχειρήσεις.

Αναφερθήκατε στον τομέα των κλινικών μελετών τις οποίες επαγγελματίστες σαν μοχλό ανάπτυξης και η Πολιτεία. Τι συγκεκριμένα προτείνετε προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος των 250 εκατ. ευρώ τον οποίο έχει θέσει ο ΣΦΕΕ ως ένα εφικτό επίπεδο επενδύσεων; Αποδοδεχόμενοι ο τομέας των κλινικών μελετών είναι μια πηγή ανάπτυξης, ενίσχυσης της απασχόλησης και εισροής εσόδων προς τα δημόσια ταμεία. Είμαστε ιδιαίτερα ικανοποιημένοι από τη διάθεση του νέου υπουργού να προχωρήσει στην απλοποίηση και ολοκλήρωση του θεσμικού και νομικού πλαισίου για τη διεξαγωγή κλινικών ερευνών, αλλά και τη δημιουργία θεσμικού πλαισίου για τη διεξαγωγή μη παρεμβατικών μελετών, οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της κλινικής έρευνας.

Για τις δομές υγείας απαιτείται επανεξέταση του θεσμικού πλαισίου, οργάνωσης και στελέχεσης των μονάδων με κατάλληλη υποδομή για την πραγματοποίηση διεθνών μελετών φάσης 1 που σήμερα δεν υφίστανται. Θα πρέπει επίσης να αξιοποιηθούν τα κίνητρα ερευνητικών κοινοπραξιών, που να επικεντρώνεται τη μεταφορά τεχνολογίας από τη βασική και την κλινική έρευνα στις εμπορικές εφαρμογές. Και βεβαίως να ολοκληρωθεί η στελέχεση της Εθνικής Επιτροπής Δεοντολογίας (ΕΕΔ) με επιστημονικό προσωπικό κατάλληλα καταρτισμένο. Τα οφέλη είναι πολλαπλάσια τόσο για το σύστημα συνολικά όσο κυρίως και για τους ασθενείς και την απασχόληση. Και αυτό γιατί η κλινική έρευνα ξεπερνά τα στενά όρια της οικονομίας. Διασφαλίζει πάνω απ' όλα τη γρήγορη χωρίς κόστος πρόσβαση των ασθενών σε καινοτόμες θεραπευτικές. Βελιώνει, δηλαδή, την ποιότητα ζωής του ανθρώπου, συμβάλλοντας στην εξέλιξη της νόσου.

Αντιλαμβάνομαι πως για τα θέματα ανάπτυξης και για τις κλινικές έρευνες, ο ρόλος του ΕΟΦ αποτελεί το βασικό σημείο αναφοράς για την επίτευξη των όσων προτείνετε;

Ακριβώς αυτή είναι μια ιδιαίτερα σημαντική παράμετρος, καθώς ο οργανισμός αποτελεί βασικό καταλύτη στην επίτευξη των συνεργειών που προτείνουμε. Έχουμε καταλήξει σε ιεραρχίες που αφορούν σε στοχευμένες δράσεις για την ενίσχυση του ρόλου του ΕΟΦ ώστε να επιτυγχάνεται η ταχύτερη αδειοδότηση σε όλο το εύρος ευθύνης του. Μην ξεχνάμε ότι η βασική λειτουργία του αφορά το φάρμακο, τις τρέκλες και τη διακίνηση. Θα πρέπει λοιπόν να εκπονήθει ένα στρατηγικό σχέδιο για την αναδιοργάνωση του οργανισμού, με ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού και διάκριση των λειτουργιών, η οποία θα επιτρέψει την ξεκάθαρη οριοθέτηση ενός πλαισίου αρμοδιοτήτων και υπηρεσιών, οι οποίες μπορεί να παρέχονται εσωτερικά από τον οργανισμό ή μέσω συνεργασιών με άλλους τομείς ακαδημαϊκούς φορείς του κράτους. Επιπλέον, σε προτεραιότητα πρέπει να υφεί και η ανάπτυξη ειδικού γραφείου μέσα στον ΕΟΦ, το οποίο θα λειτουργεί ως κέντρο αναφοράς, στο πλαίσιο της διαδικασίας αμοιβαίων αναγνωρίσεων γεννοσήμων, ως κέντρο οργάνωσης, παρακολούθησης και ελέγχου μελετών βιοοικονομίας και άλλων κλινικών μελετών και ως κέντρο αξιολόγησης εν γένει της αγοράς γεννοσήμων φαρμάκων. Πέραν τούτου, ο ΕΟΦ θα πρέπει να αναλάβει και ρόλο εισηγητικό σε αμοιβαίες εγκυκλικές διαδικασίες (MRP/LCX). Για τις φαρμακευτικές εταιρείες δεν θα αναγκάζονται πλέον να προσφύγουν στις υπηρεσίες οργανισμών άλλων χωρών, όπως γίνεται μέχρι σήμερα και επιπλέον ο ΕΟΦ θα αυξήσει σημαντικά και τα εσοδα του από τα ναυαγία.

Θα ήθελα να απαντήσω και πάλι στο θέμα της καινοτομίας και της έρευνας, που όπως φαινόταν από τα λεγόμενά σας αποτελεί την αμύλη του δρόμου για την ανάπτυξη. Μπορείτε να αναπτύξετε περαιτέρω τη βασική αυτή παραμετρο;

Όπως ανέφερα και προηγουμένως για τις κλινικές μελέτες κρίνεται αναγκαία η διασύνδεση της επιστημονικής κοινότητας με την παραγωγή. Η πολιτεία λοιπόν έχει υποχρέωση να εκινήσει δράσεις ενίσχυσης της εμπνευματοποίησης της επιστημονικής γνώσης και ακόμη να προωθήσει την ενίσχυση της Έρευνας και της Καινοτομίας, ώστε ο τομέας να αποκτήσει την κλίμακα και την αποδοτικότητα που απαιτείται σε ένα παγκόσμιο ανταγωνιστικό περιβάλλον. Πάντως σε πρόσφατο πολυνομοσχέδιο για την παύση διαπιστώσαμε τη θέληση της κυβέρνησης να κινητοποιήσει για την τόνωση των σχετικών δράσεων μέσα από μη αρθρωθείσες που αφορούν στην αναμόρφωση του Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας και των Περιφερειακών Συμβουλίων Έρευνας και Καινοτομίας, την επανένωση του νέου «ΕΣΠΑ», την επαναφορά των Επιστημονικών Γνωμοδοτικών Συμβουλίων και γενικότερα με μέτρα διοικητικής αμειψότευσης των διαδικασιών. Είναι γεγονός ότι η Ελλάδα συνολικά βρίσκεται πολύ χαμηλά στην παγκόσμια κατάταξη στον τομέα των επενδύσεων σε Ε&Α και να σημειώσω και αυτό το χαμηλό ποσοστό που είναι κάτω του 1% το οφείλει στη φαρμακοβιομηχανία που είναι ο Νο1 κλάδος σε αυτόν τον τομέα, με το σύνολο των επενδύσεων να προσεγγίζει το 20% του συνόλου. Θα πρέπει οπωσδήποτε να φτάσουμε στο 1,5% του ΑΕΠ για τη χώρα με την αύξηση των επενδύσεων της φαρμακοβιομηχανίας στο 10% του συνολικού κύκλου εργασιών του

” Για τις δομές υγείας απαιτείται επανεξέταση του θεσμικού πλαισίου, οργάνωση και στελέχωση των μονάδων με κατάλληλη υποδομή για την πραγματοποίηση διεθνών μελετών φάσης 1 που σήμερα δεν υφίστανται. Θα πρέπει επίσης να αξιοποιηθούν τα κίνητρα ερευνητικών κοινοπραξιών, που να επιταχύνουν τη μεταφορά τεχνολογίας από τη βασική και την κλινική έρευνα στις εμπορικές εφαρμογές. Και βεβαίως να ολοκληρωθεί η στελέχωση της Εθνικής Επιτροπής Δεοντολογίας (ΕΕΔ) με επιστημονικό προσωπικό κατάλληλα καταρτισμένο.

” Η κυβέρνηση θα πρέπει να επιδείξει την απαιτούμενη ταχύτητα στις διαπραγματεύσεις ώστε να εξομαλυνθεί άμεσα το κλίμα και η φερεγγυότητα της χώρας και η Ελλάδα να μπορέσει αντλήσει τη ρευστότητα που χρειάζεται ώστε οι ασθενείς να συνεχίσουν απρόσκοπτα να έχουν πρόσβαση στις απαιτούμενες θεραπείες και υπηρεσίες υγείας.

κλάδου. Να υπενθυμίσω δε ότι υπολογίζεται ότι για κάθε αύξηση κατά 1% των δαπανών των επιχειρήσεων σε έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη το ΑΕΠ αυξάνεται κατά 0,07%.

Από τις προηγούμενες απαντήσεις σας κατανοούμε ότι υπάρχει ένα συγκεκριμένο σχέδιο με προτάσεις για την ανάπτυξη. Όμως όλοι γνωρίζουμε ότι αυτή τη στιγμή ο τομέας των δημοσίων επενδύσεων είναι τραγικά συρρικνωμένος και η ρευστότητα σχεδόν ανύπαρκτη. Πώς θα μπορούσε ο κλάδος να ξεπεράσει αυτόν τον σκόπελο;

Θα ήθελα να επισημάνω ότι ο δημόσιος τομέας δεν είναι πηγή άμεσης χρηματοδότησης. Η φαρμακευτική βιομηχανία αυτοτροφοδοτεί τις επενδύσεις της με βάση τα κέρδη της και τη δραστηριότητά της, η οποία όμως διακυβεύεται λόγω των συνθηκών στην Ελλάδα.

Σπανίως κλάδος επενδύει σε Έρευνα και Ανάπτυξη τόσο μεγάλα ποσά (ποσοστό του τζίρου του κοντά στο 20%), ώστε να αναπτύσσει καινοτόμα σκευάσματα, να προστατεύει τη δημόσια υγεία αλλά και να είναι μοχλός ανάπτυξης της οικονομίας. Υπάρχουν πηγές χρηματοδότησης, εγκεκριμένες και διαθέσιμες.

Ο κλάδος μας εμπίπτει και είναι σε πλήρη αντιστοιχία με τις απαιτήσεις, τις προϋποθέσεις και τις κατευθύνσεις της Ε.Ε. σε σχέση με την Προγραμματική Περίοδο (2014-2020). Για τον λόγο αυτό, διεκδικεί δεσποζόουσα θέση στο επόμενο ΕΣΠΑ κι έχει συμπεριληφθεί στις μελέτες Εξυμνης Εξειδίκευσης (Smart Specialization), ως ένας από τους κλάδους στους οποίους η χώρα μας (ή έστω συγκεκριμένες Περιφέρειες) έχει συγκριτικό πλεονέκτημα.

Εδώ να τονίσουμε ότι ήδη «τρέχει» το πρόγραμμα Horizon 2020, το οποίο για την 7ετία 2014-2020 έχει προγραμματίσει τη χρηματοδότηση με 80 δισ. της καινοτομίας επιχειρήσεων στην Ε.Ε., με ειδικά μάλιστα προοπτικά για τον χώρο του φαρμάκου και της βιοτεχνολογίας.

Το Horizon χρηματοδοτεί επίσης με 1,64 δισ. ευρώ το πρόγραμμα Innovative Medicine Initiative, το οποίο διαθέτει συνολικά κεφάλαια 3,3 δισ. ευρώ, με τις φαρμακευτικές εταιρείες της Ευρώπης - μέλη της EFPIA να το συγχρηματοδοτούν με 1,425 δισ. και το υπόλοιπο κεφάλαιο να προέρχεται από άλλους συναφείς επιχειρηματικούς κλάδους.

Ως υπεύθυνος για θέματα νοσοκομείων και άρα εξοφλήσεων προς τον κλάδο, το τελευταίο διάστημα υπάρχουν μια έντονη κίνδυνολογία στην αγορά εξαιτίας της οικονομικής ασφυξίας. Πιστεύετε ότι υπάρχει πρόβλημα ρευστότητας και πόσο σημαντικές είναι οι επιπλοκές που δημιουργούν οι διογκωμένες

οφειλές του Δημοσίου προς εσάς; Τι προτείνετε ώστε να εξομαλυνθεί η κατάσταση;

Πράγματι, το τελευταίο διάστημα έχουν δημιουργηθεί πρωτοφανείς σε ένταση και αβεβαιότητα συνθήκες ασφυξίας στην ελληνική οικονομία, αφού η παρατεταμένη διαδικασία των διαπραγματεύσεων μεταξύ Ελλάδας και πιστωτών έχει αποκλείσει τη χώρα από τις βασικές πηγές χρηματοδότησης.

Το γεγονός αυτό έχει σημαντικές επιπτώσεις καθώς η κυβέρνηση υπό τον φόβο της πιθανότητας να στραγγίξουν τα δημόσια ταμεία, καθυστερεί τραγικά τις εξοφλήσεις. Μάλιστα, ο χώρος του φαρμάκου είναι επιχειρηματικά από τους πλέον παραμελημένους καθώς παρά το γεγονός ότι έχει υποστεί δραματικές οικονομικές πιέσεις, οι οποίες κατά τη διάρκεια της κρίσης κόστισαν πάνω από 2 δισ. ευρώ (PSI και μέτρα rebate & clawback), εξακολουθεί να μένει στο περιθώριο των αποπληρωμών.

Τα χρέη του Δημοσίου προς τις εταιρείες μας ξεπερνούν και πάλι το 1 δισ. ευρώ και πλέον οι αποπληρωμές γίνονται μετά από 12 μήνες σχεδόν, όταν άλλοι ιδιώτες συνεργάτες του Δημοσίου τυγχάνουν σαφέστερα ευνοϊκότερης διακριτικής αντιμετώπισης...

Όλο αυτό το σκηνικό παθογένειας ενίσχυσε και πάλι την εικόνα της Ελλάδας ως μιας αφερέγγυα χώρας, υψηλής αβεβαιότητας για το επιχειρείν την οποία δυσκολεύονται να εμπιστευτούν οι επενδυτές, Έλληνες και ξένοι. Το γεγονός αυτό δεν έχει αντίκτυπο μόνο στις επενδύσεις αλλά και στις διασυνοριακές εταιρικές συναλλαγές, καθώς όταν το ρίσκο της χώρας αυξάνει, τόσο μειώνεται και η φερεγγυότητα των εταιριών που εδρεύουν σ' αυτή. Πολλές εταιρείες ζητούν και πάλι όπως το 2012-2013 να προπληρώνονται τις εξαγωγές προς την Ελλάδα.

Η κυβέρνηση θα πρέπει να επιδείξει την απαιτούμενη ταχύτητα στις διαπραγματεύσεις ώστε να εξομαλυνθεί άμεσα το κλίμα και η φερεγγυότητα της χώρας και η Ελλάδα να μπορέσει να αντλήσει τη ρευστότητα που χρειάζεται ώστε οι ασθενείς να συνεχίσουν απρόσκοπτα να έχουν πρόσβαση στις απαιτούμενες θεραπείες και υπηρεσίες υγείας.

Παράλληλα σημαντική διέξοδος μπορεί να βρεθεί και μέσα από τον συμψηφισμό των νοσοκομειακών χρεών με δικές μας υποχρεώσεις, όπως με το rebate και όχι μόνο με το clawback. Ο ΣΦΕΕ έχει σθεναρά ζητήσει και την επέκταση των συμψηφισμών και με άλλου είδους εισφορές (όπως Π.Χ το ΦΠΑ). Τέλος, θα πρέπει να τηρηθεί κάποια στιγμή και ο νόμος που προβλέπει 60 ημέρες ως μέγιστο χρόνο πίστωσης.